

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 8 maja 2025 r.,
sprawy **A. B.**,
uniewinnionego od popełnienia czynu z art. 217 § 1 k.k.,
z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 29 listopada 2024 r., sygn. akt IX Ka 1116/24,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie
z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. akt IV K 1591/22

p o s t a n o w i ł :

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć oskarżycielkę prywatną A. T. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie wyrokiem z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. akt IV K 1591/22 uniewinnił A. B. od popełnienia zarzuconego mu czynu z art. 217 § 1 k.k. polegającego na tym, że „w dniu 2 stycznia 2022 roku w pomieszczeniu windy na terenie [...] Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych przy ul. K. w W., będąc pracownikiem tego ośrodka, złapał A. T.

przebywającą w tym ośrodku z powodu nietrzeźwości, za lewą rękę oraz ramię wykręcając je, co spowodowało u niej dotkliwy ból oraz zasinienia, a następnie prowadząc wyżej wymienioną do jednej z sal izby wytrzeźwień, dotkliwie trzymał ją za lewą rękę oraz szarpiąc, wepchnął do sali powodując obrażenia ciała w postaci obrzęku tkanek miękkich, bolesność dotykową oraz opukową, krwiaki na lewej kończynie górnej w okolicy ramienia, stawu łokciowego, przedramienia nadgarstka oraz okolicy pachowej lewej, powodując rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni”, rozstrzygając jednocześnie w przedmiocie kosztów procesu.

Apelację od tego orzeczenia w całości na niekorzyść A. B. wywiódł pełnomocnik oskarżycielki prywatnej, zarzucając mu obrazę przepisów prawa procesowego, która mogła mieć wpływ na jego treść, a mianowicie:

1. art. 7 k.p.k., polegającą na naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów poprzez:
 1. nieprawidłową ocenę zapisów nagrania z monitoringu [...] Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych, które zostały odtworzone na rozprawie w dniu 11 czerwca 2024 r. i przyjęcie na ich podstawie, że:
 1. pracownicy [...]ODON w sposób spokojny wielokrotnie informowali oskarżycielkę prywatną o przyczynie doprowadzenia oraz zaplanowanych czynnościach,
 2. nagrania z monitoringu dały możliwość dostrzeżenia zachowania A. T. , która ewidentnie była pobudzona oraz zachowywała się w trudny do przewidzenia sposób wskazujący na możliwość fizycznego ataku na pracowników izby wytrzeźwień,
 3. od momentu przybycia do [...]ODON A. T. była pobudzona i zachowywała się wyzywająco, a ponadto w kabinie windy agresywnie,
 4. zachowanie oskarżonego A. B. zostało poprzedzone agresywną gestykulacją oskarżycielki prywatnej, podczas której w sposób dynamiczny zbliżyła się do M. P. wypowiadając jednocześnie nieustalone słowa podczas gdy prawidłowa ocena tego dowodu dokonana przy uwzględnieniu swobody

jej oceny, zasad prawidłowego rozumowania, logiki i doświadczenia życiowego powinna prowadzić do przyjęcia, że użycie przez oskarżonego A. B. względem oskarżycielki prywatnej przymusu bezpośredniego nie było zasadne, albowiem jej zachowanie utrwalone na nagraniach w żaden sposób nie wskazywało na możliwość fizycznego ataku na pracowników [...]ODON, zaś zachowanie oskarżonego nie zostało poprzedzone agresywną gestykulacją oskarżycielki prywatnej, bowiem A. T. znajdowała się w stanie widocznego załamania nerwowego (na skutek traumy po pożarze mieszkania, śmierci bliskiej osoby rozpoznanej przed zdarzeniem depresji), płakała i łamiącym głosem sygnalizowała, że nie chce pozostać w placówce i chce wracać do domu, żądając przy tym kontaktu z adwokatem, z kolei z uwagi na stan jej nietrzeźwości i spożyty na pusty żołądek alkohol miała również trudności z zachowaniem równowagi, zaś analiza zapisów nagrań wskazuje, że pracownicy [...]ODON nie zachowywali się w stosunku do niej w pełni profesjonalnie i prawidłowo uniemożliwiając jej kontakt z adwokatem pomimo żądania, szydząc z niej, tj. z jej płaczu (naśladując go) czy informacji o stanie przedzawałowym oraz śpiewając kilkakrotnie refren piosenki disco polo „A.1”,

5. uznanie za wiarygodne wyjaśnień oskarżonego A. B. w zakresie w jakim na podstawie okazanych mu nagrań podał, że przytrzymał oskarżycielkę prywatną w obawie o własne bezpieczeństwo, gdyż ta była pobudzona oraz agresywna i przyjęcie, że były one m.in. logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym oraz znalazły odzwierciedlenie w odtworzonych fragmentach nagrania monitoringu, podczas gdy prawidłowa ocena tego dowodu dokonana przy uwzględnieniu swobody jej oceny, zasad prawidłowego rozumowania, logiki i doświadczenia życiowego powinna prowadzić do przyjęcia, że wyjaśnienia oskarżonego nie zasługują na wiarę jako wewnętrznie sprzeczne, niepełne, powierzchowne wybiórcze oraz sprzeczne z nagraniami z monitoringu [...]ODON w zakresie zachowania oskarżycielki prywatnej A. T. na terenie ośrodka, a nadto oskarżony wskazał w swoich wyjaśnieniach na rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie Izb Wytrzeźwień z dnia 10 marca 1979 r. jako podstawę prawną

zastosowania siły fizycznej wobec oskarżycielki prywatnej A. T. , które zostało uchylone, pomijając przepisy ustawy z dnia 26 października 1987 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, które wskazują na możliwość zastosowania środków przymusu bezpośredniego wobec osoby przyjętej do izby wytrzeźwień, która m in. stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia własnej lub innej osoby, którymi są nie tylko przytrzymanie ale także unieruchomienie, przymusowe podanie produktu leczniczego lub izolacja oraz przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie izb wytrzeźwień i placówek wskazanych lub utworzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego z dnia 8 grudnia 2014 r., co doprowadziło do błędnego ustalenia, że działanie A. B. zostało podjęte w celu uniknięcia niebezpieczeństwa fizycznego ataku A. T. na niego oraz pracownicy [...]ODO przebywające w kabinie windy;

6. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. polegającą na niezrealizowaniu obowiązku wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy poprzez zaniechanie ustalenia z urzędu tego, czy oskarżony A. B. jako pracownik [...]ODON, tj. depozytariusz uczestniczył w szkoleniu organizowanym przez izbę wytrzeźwień w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz jakie czynności wchodziły w zakres jego obowiązków, albowiem oskarżony w swoich wyjaśnieniach nie wskazał na fakt odbycia szkolenia w ww. zakresie, podczas gdy § 8 ust. 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie izb wytrzeźwień i placówek wskazanych lub utworzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego z dnia 8 grudnia 2014 r. wskazuje, że osoby, o których mowa w ust. 2 pkt 1, 2 i 5 (tj. m in. depozytariusze) odbywają coroczne szkolenie organizowane przez izbę wytrzeźwień lub placówkę w zakresie m.in. stosowania środków przymusu bezpośredniego;
7. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 193 § 1 k.p.k. polegającą na niezrealizowaniu obowiązku wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy poprzez niezasadne oddalenie wniosku dowodowego pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej zawartego w piśmie z dnia 13 marca 2024 r. o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny

sądowej na okoliczność ustalenia, zwłaszcza na podstawie załączonej do akt sprawy dokumentacji medycznej, fotograficznej, jak i na podstawie płyty na k. 17, jakich obrażeń ciała doznała oskarżycielka prywatna w dniu 2 stycznia 2022 r. w [...]ODON ul. K. w W. w wyniku złapania jej przez oskarżonego za lewą rękę oraz ramię, następnie przytrzymywania oraz szarpania i wepchnięcia do celi, czy pomiędzy obrażeniami ciała oskarżycielki prywatnej a zachowaniem oskarżonego zachodzi związek przyczynowy, a w konsekwencji na okoliczność ustalenia charakteru i stopnia tych obrażeń, tj. czy stanowią one naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia w rozumieniu art. 157 § 2 k.k. czy zaś naruszenie nietykalności cielesnej z art. 217 §1 k.k. i uznanie, że okoliczności, które miałyby zostać stwierdzone powołanym dowodem nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia, podczas gdy ustalenie wskazanych okoliczności wymaga wiadomości specjalnych, które posiada biegły w dziedzinie medycyny sądowej, zaś dopuszczenie dowodu z opinii tego biegłego jest niezbędne w celu rozstrzygnięcia, które obrażenia można powiązać z zachowaniem oskarżonego oraz czy zachodzi związek przyczynowy pomiędzy tymi obrażeniami, a zdarzeniem;

8. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. polegającą na niezrealizowaniu obowiązku wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy poprzez niezasadne oddalenie wniosku dowodowego pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej zawartego w piśmie z dnia 18 marca 2024 r. o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków B. T. oraz J. T. , tj. rodziców oskarżycielki prywatnej na okoliczność zdarzeń jakie miały miejsce w dniu 2 stycznia 2022 r. po wypisie oskarżycielki prywatnej z [...]ODON, w tym odniesionych przez nią obrażeń ciała, zgłaszanych dolegliwości bólowych, jej ówczesnego stanu psychicznego, konsultacji psychiatrycznej w szpitalu oraz jej funkcjonowania od czasu zdarzenia i uznanie, że okoliczności, które miałyby zostać stwierdzone powołanym dowodem nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia, podczas gdy dowód z zeznań rodziców oskarżycielki prywatnej jest niezwykle istotny zwłaszcza w kontekście odniesionych przez A. T. obrażeń ciała, które widzieli oni w dniu wypisu jej z [...]ODON, bowiem sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku kwestionuje

nie tylko możliwość ich powiązania z zachowaniem oskarżonego, ale również fakt, że badanie lekarskie stanowiące podstawę obdukcji zostało przeprowadzone ponad 28 godzin po opuszczeniu [...]ODON przez oskarżycielkę;

9. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. polegającą na niezrealizowaniu obowiązku wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy poprzez niezasadne oddalenie wniosku dowodowego pełnomocnika oskarżycielki prywatnej zgłoszonego na rozprawie w dniu 11 czerwca 2024 r. o dopuszczenie dowodu z zeznań lekarza i kierownika zmiany, którzy pełnili dyżur w dniu zdarzenia, z uwagi na konieczność ustalenia czy lekarz lub kierownik wydał dyspozycję o zastosowaniu wobec oskarżycielki prywatnej siły fizycznej i uznanie, że okoliczności, które miałyby zostać stwierdzone powołanym dowodem nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia, podczas gdy dowód z zeznań ww. osób ma istotne znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie, albowiem zgodnie z art. 42 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. o zastosowaniu przymusu bezpośredniego, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 (przytrzymanie, unieruchomienie, przymusowe podanie produktu leczniczego lub izolacji) i zaprzestaniu jego stosowania decyduje lekarz lub felczer, który określa rodzaj zastosowanej formy przymusu bezpośredniego oraz osobiście nadzoruje jego wykonanie, zaś oskarżony nie wskazał w swoich wyjaśnieniach na ww. okoliczność z kolei świadek E. P. podawała, że o użyciu siły decyduje opiekun zmiany.

W związku z powyższym, pełnomocnik oskarżycielki prywatnej wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Woli w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu tejże apelacji, Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 29 listopada 2024 r., sygn. akt IX Ka 1116/24 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, orzekając jednocześnie o kosztach postępowania drugoinstancyjnego.

Kasację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżycielki prywatnej, który wyrok sądu drugiej instancji zaskarżył w całości, zarzucając mu „*naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu dowodu z opinii biegłego psychologa na okoliczność oceny zachowania oskarżycielki prywatnej A. T. utrwalonego na nagraniach z monitoringu ze [...] Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych z dnia 2.01.2022 r., zwłaszcza wobec personelu ww. placówki w windzie, podczas gdy, stwierdzenie powołanych okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. ocena mowy ciała oskarżycielki prywatnej A. T. obejmująca komunikaty niewerbalne, tj. gesty i ruchy ciała wymaga wiadomości specjalnych, które posiada biegły w dziedzinie psychologii, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że oskarżycielka prywatna była pobudzona i agresywna, co ma potwierdzać m.in. nagranie z monitoringu, zaś jej postawa względem personelu w windzie wprost wskazuje, że było zagrożone ich bezpieczeństwo, a w konsekwencji błędnego uznania, że zachowanie oskarżonego A. B. było legalne i podjęte w obronie koniecznej i utrzymania w mocy zaskarżonego wyroku sądu I instancji*”.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k., co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu.

Jak słusznie podkreśla się w judykaturze, w sytuacji, gdy na etapie postępowania kasacyjnego zarzut rażącego naruszenia przez sąd prawa procesowego przez nieprzeprowadzenie z własnej inicjatywy pewnych dowodów stawia strona, która wniosków o przeprowadzenie tych dowodów sama nie zgłaszała, winien on być oceniany szczególnie wnikliwie i ostrożnie (por. wyrok SN z dnia 5 stycznia 1999 r., III KKN 213/97). Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy

formułowany jest przez prokuratora, bądź – tak jak w niniejszej sprawie – pełnomocnika oskarżyciela prywatnego. Nie można bowiem zapominać, że w procesie karnym to właśnie na oskarżycielu spoczywa obowiązek obalenia domniemania niewinności, poprzez udowodnienie oskarżonemu winy. Sąd nie ma zatem obowiązku poszukiwania z urzędu dowodów wspierających oskarżenie, gdy te dostarczone przez oskarżyciela do skazania nie wystarczą, a on sam do ich uzupełnienia nie dąży (*vide* wyrok SA w Katowicach z dnia 8 marca 2007 r., II AKa 33/07). W konsekwencji sąd orzekający winien podjąć inicjatywę dowodową *ex officio* wyłącznie wówczas, gdy jej brak grozi wydaniem rażąco niesprawiedliwego orzeczenia. Dlatego, jeżeli w kasacji podniesiony zostaje zarzut obrazy art. 167 k.p.k. (braku inicjatywy dowodowej ze strony sądu) to – w zasadzie – warunkiem jego skuteczności jest wskazanie na powody, dla których strona takiej inicjatywy nie pojęła i powiązanie go z zarzutem obrazy art. 440 k.p.k. (por. postanowienie SN z dnia 16 grudnia 2020 r., IV KK 479/20, LEX nr 3093387). Tego zaś w przedmiotowej sprawie skarżący nie uczynił, ograniczając się wyłącznie do próby podważenia prawidłowości oceny zgromadzonego materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych poprzez załączenie do kasacji opinii prywatnej biegłego psychologa oraz wykazania, że analiza zachowania pokrzywdzonej, utrwalonego na nagraniu z monitoringu windy, wymaga wiadomości specjalnych.

W związku z powyższym przypomnieć należy, że kasacja nie stanowi trzeciej instancji rozpoznawania spraw karnych, lecz jest nadzwyczajnym środkiem odwoławczym, a zarazem i środkiem kontroli prawomocnych orzeczeń sądowych. To sprawia, że postępowanie kasacyjne prowadzi tylko do oceny kasacji w aspekcie rażącego naruszenia przepisów prawa przez sąd odwoławczy, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a nie do merytorycznego rozpoznania sprawy, w której kasacja została wniesiona (postanowienie SN z dnia 25 lutego 2014 r., IV KK 6/14). Tym samym w toku postępowania kasacyjnego nie dokonuje się kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów i nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych. Tego rodzaju próby są zdane na niepowodzenie także wówczas, gdy w tym celu przedstawiane są nowe dowody. Wzruszenie

prawomocnego orzeczenia w oparciu o przesłankę *propter nova* dopuszczalne jest bowiem wyłącznie w postępowaniu wznowieniowym (*vide* art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.).

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że ocena czy użycie siły fizycznej względem oskarżycielki było uzasadnione i proporcjonalne należała wyłącznie do sądu rozstrzygającego sprawę. Wbrew twierdzeniom kasatora do analizy zachowania innej osoby utrwalonego na nagraniu wideo, w szczególności czy była ona pobudzona i agresywna nie są wymagane wiadomości specjalne. W przedmiotowej sprawie z zapisu kamery umieszczonej w windzie [...] Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych w W. wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że taką właśnie postawę prezentowała oskarżycielka w chwili zdarzenia. Nie tylko bowiem ekspresyjnie gestykulowała wobec pracowników wskazanej placówki, lecz także zaczęła skracać dystans do M. P. , co skutkowało użyciem wobec niej przez A. B. siły fizycznej w obawie o bezpieczeństwo innych osób. Bez znaczenia pozostaje przy tym czy z psychologicznego punktu widzenia jej agresywne zachowanie wynikało z frustracji czy też innych emocji. Ważne, że jej obezwładnienie przez oskarżonego było obiektywnie uzasadnione. Zresztą skarżący zdaje się całkowicie pomijać okoliczność, iż fakt pobudzenia oskarżycielki i agresji z jej strony potwierdzają już zapisy w karcie medycznej z czynności ratunkowych (k. 3). Zgromadzony materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości, że w takim stanie znajdowała się także po jej przewiezieniu do [...] Ośrodka dla Osób Nietrzeźwych w W., co było przecież powodem wydania przez kierownika zmiany polecenia, aby ze względów bezpieczeństwa A. B. towarzyszył E. P. i M. P. podczas odprowadzania oskarżycielki do sali mieszczącej się w innej części budynku. Ocena zachowania oskarżonego w kontekście znamion zarzuconego mu czynu z art. 217 § 1 k.k. została zatem dokonana w sposób kompleksowy, a powołanie w tym celu biegłego z zakresu psychologii w celu analizy „komunikatów niewerbalnych” oskarżycielki nie było niezbędne dla prawidłowego wyrokowania.

Mając powyższe na względzie, nie dopatrując się z urzędu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy orzekł o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej, jednocześnie obciążając kosztami postępowania

kasacyjnego oskarżycielkę prywatną, zgodnie z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 i 3 k.p.k.

[J.J.]

[a.ł]